

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

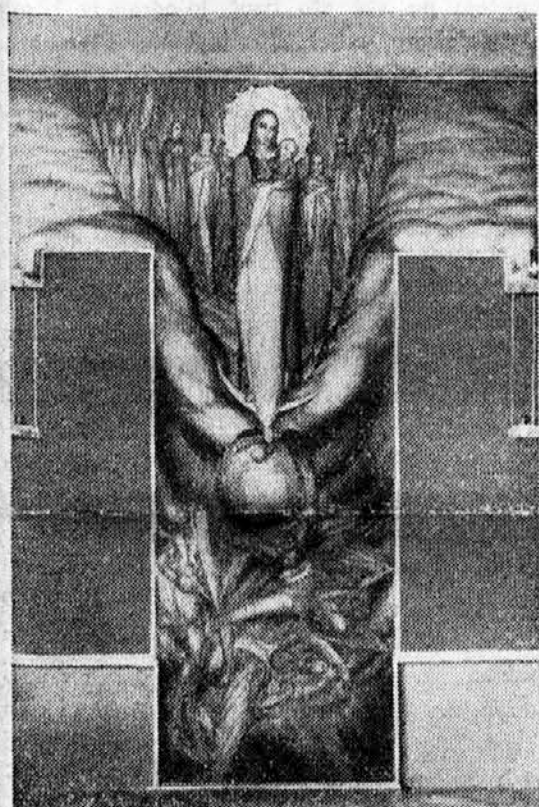

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: A. Lipovšek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Semeniška 2/II. • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 5. decembra 1940

Leto VII — Številka 12

Brezmadežni

Skrivnostni in veličastni božji načrt človeškega odrešenja razodeva bednemu, padlemu človeštvu neskončnost božjega usmiljenja, dobrote in ljubezni. V tem svetlem žaru dobrote, usmiljenja in ljubezni nam kot prva vstaja večna božja zamisel Matere-Device, nam sije blesteči vzor Brezmadežne.

»Sovrašтво bom postavil med teboj in ženo in med tvojim zarodom in njenim zarodom; ta ti bo glavo strl, ti ga pa boš ranila na peti« (1. Mojz. 3, 15). Protoevangelij, prva blagovest žaljenega Boga zabredlemu človeštvu: Immaculata!

Sovrašтво med satanom in ženo, boj med nebom in peklom, boj duha in snovi, boj med vzvišenostjo in nizkotnostjo, med ideali in podlostjo, boj s Kristusom in za Kristusa, boj za vse in vsako posamezno dušo, vse to je obseženo v besedah prve blagovesti: »Sovrašтво bom postavil med...«

Strogo in jasno ločitev duhov pomenijo te besede. O božjem Detetu je napovedal starček Simeon: »Ta je postavljen v padec in vstaje-nje mnogim.« Kristus sam je izrazil, da je prinesel meč na zemljo, da bo na ostrini meča pretehtal, presodil in razločil ljudi, ker nihče ne more dvema gospodoma služiti.

Ali se v živo zavedaš tega boja, ali si tudi

ti sprejel ta neizbežni in besni boj s satanom za tvojo dušo? Marija je prva sprejela ta boj in tudi prva zmagala, zmagala s svojim ljubljnim Sinom. Kot prva Zmagovalka nam je tudi Vodnica in Pomočnica v borbi za dušo tvojo, tvojih bratov in sester. Tvoje poslanstvo, tvoja dolžnost je nositi vsem blagovest odrešenja in odrešenje samo, z življenjskim zgledom, z apostolskim delom v tvojem delokrogu. Mandavit unicuique de proximo suo. A tvoje poslanstvo, tvoje apostolsko delo bo imelo uspehe, bo iz neba blagoslovljeno le, če bo izžarevalo svoj čar iz kristalno čiste posode neomadeževane duše in telesa.

Krvavordeče zarje, ki vzhajajo nad nami že leto in dan, so znanilke sedanjega gigantskega boja, ki pa je v svoji globini in bistvu tudi le borba duha in materije, borba za človeške duše. Vemo, da v tem boju duh končno mora zmagati, zakaj vse je mračno, duh nam seva, k Bogu pota razodeva. In kdo bo zopet pregnal krvave zarje, ako ne Ona, srebrnocišta in svetla Jutranja zarja — Brezmadežna, ki »nas je rešila prekletstva, dala blagoslov, zmagala smrt in nam darovala Prinašalca večnega življenja.« Kristus, Sin Brezmadežne, je vesoljnemu svetu zapustil svojo največjo zapoved ljubezni, ljubezni do bližnjega, ki je ukoreninjena v ljubezni do Boga in oprta na resnico in pravico. Samo čista, iskrena, globoka ljubezen brata do brata, narodov do narodov bo mogla osvetliti in urediti pota in cilje nove dobe, novega življenja, sicer je vse le prehod v nov in še večji kaos. Brezmadežna — Mati lepe ljubezni, nam kaže Nanj, ki je izjavil: »Jaz sem pot, resnica in življenje« (Jan 14, 6).

Za novi čas in novo dobo pa mora plati v nas tudi novo življenje, življenje močno, brez mehkužnosti, življenje čisto, brez vseh kalnih virov. Iz mlakuž in mehkužnosti raste pogin posameznikom in narodom, poveljnikom in vojakom. To nam priča zgodovina nekdane in sedanje dobe. V čistem srcu je samozavest, neustrašenost, moč in zmagal!

Marija, Brezmadežna! Glej nas bedne! Polna si milosti in Gospod je s Teboj! Izprosi, da bo tudi z nami Gospod in nam dal svojo milost!

Mati, Prečista! Čuvaj čistost naših duš in moč Tvojih otrok! Pri Tebi je naše upanje, naša moč in življenje naše.

In naša univerza?

Volitve v strokovna društva

V začetku akademskega leta volijo akademska strokovna društva nove odbore. Ta društva so sicer po imenu in ciljih samo strokovna, toda vsaj pri volitvah novih odborov svetovnonazorski in včasih tudi politični oziri navadno vedno premagajo strokovnost. Že dolgo se bore za odbore na slovenski univerzi tri skupine: katoliška, liberalna in levičarska ali komunistična. To je pač razumljivo, ker reprezentančne organizacije na univerzi ni, mladina vseh struj pa bi vendar na nek način rada pokazala svojo življenjsko moč in vpliv na univerzi. Izidi volitev v strokovna društva najdejo odmev tudi v dnevnem časopisju, saj tudi javnost zanima, kaj je s slovensko vseučiliško mladino, kaj dela, kako je močna, kako je usmerjena in podobno.

Letošnje volitve v strokovna društva na univerzi so pokazale, da nastopajo katoliška društva (z izjemo enega društva morda) enotno in strnjeno. Ta strnjenost nam je tudi prinesla zmago v Društvu slušateljev juridične ter v Društvu slušateljev filozofske fakultete. Jasnejšo sliko o medicinski in tehnični fakulteti bomo imeli, ko bodo tudi tam končane volitve.

Liberalni akademiki letos niso nastopali enotno, vsaj povsod ne. »Edinstvo« je usmerjeno protikomunistično in avtoritarno, »Jugoslavija« je liberalna, politično jutrove smeri, nekaj članov pa se je odtrgalo od nje in šlo bolj na levo.

Kaj pa levičarji?

Malo več pozornosti bomo posvetili levičarjem vseh vrst od socialistov do komunistov. Ti so začeli na univerzi zopet strnjeno nastopati in se udeleževati. (V svojih izjavah in letakih se najbolj zaganjajo v Stražarje.) Priznati moramo, da so komunisti na naši univerzi vztrajni in delavni. — Če jim ne gre gre vse tako od rok, kot bi si želeli, je to pripisovati veliki zavesti, zrelosti in duhovni višini slovenskih katoliških akademikov. V komunističnih vrstih so še vedno ali zapeljanci, ki so morda po naravi dobri, a so zašli v družbo komunističnih hujskačev in demagofov, mnogi pokvarjenci, ki jim komunizem ugaja zlasti po materialistični moralni plati, potem snobi, ki so šli v komunizem zaradi mode, in pa tisti večni nergači, ki so gonilo vse komunistične razdiralne aktivnosti in jih je tudi največ.

Prezgodnja odkritost

Zanimivo je, da so komunisti začeli na univerzi letos še precej odkrito nastopati. Na nekem zborovanju levičarskega kluba so tudi sklenili, kako bodo v bodoče nastopali na univerzi. Prizadevali si bodo, doseči levičarsko komunistično večino v vseh odborih. Vezali se bodo samo s tako skupino, ki bi jih podprla v prizadevanju pri oblasteh, naj dovolijo ustanovitev Društva prijateljev Sov. Rusije in da bo pozneje z njimi glasovala za vstop v to društvo; nadalje samo s takimi skupinami, ki hočejo tvoriti z levičarji ljudsko fronto.

Ko smo se včasih borili proti šolninam, so se zelo radi sklicevali na svoje sovjetske tovariše, ki jim ni treba plačevati nesocialnih šolnin, sedaj, ko so tam šolnine uvedene, pa ne kažejo nič kaj veselja žigosati šolnine v Rusiji. Tudi jim nič ni mar, če tam ni avtonomije na univerzah, pač pa so se začeli tem bolj pri nas potegovati za »avtonomijo« na univerzi, za »svobodo znanosti«, za akademske socialne ustanove, kot za akademsko menzo, za razdelitev denarja, ki je že določen za menze, če te še ne bi bilo mogoče takoj postaviti, za univerzitetni zdravstveni fond in podobno. (Sledi na drugi strani.)

Slovenska dijaška zveza prireja

na praznik Brezmadežne, 8. decembra 1940

Marijansko akademijo

v veliki dvorani hotela »Union«

Sporod

1. Fanfare
2. Pozdravna beseda
3. Petje — dekliški zbor
4. Simbolična slika deklet
5. Petje — kvintet
6. Govor g. dr. M. Wraberja
7. Molitev za domovino
8. Simbolična slika fantov
9. Pesem — kvintet
10. Povsod Boga — pojejo vsi

Tovariši, tovarišice, udeležite se akademije polnoštevilno!

Pričetek ob 11.

Vstop prost!

Praznik Brezmadežne.

Na praznik Brezmadežne bo za vse dijake skupna maša ob 7 v stolni cerkvi, za dijakinke pa skupna maša ob isti uri pri uršulinkah.

Prozorni nameni nehvaležnih kritikastrov

Pri vsem tem bi radi udarjali po tistih, ki so za našo univerzo največ storili, ki so jo sploh ohranili takrat, ko so ji drugi stregli po življenju. Ne moremo dovolj glasno žigosati vse tiste po imenu slovenske akademike, ki se hočejo v svoji majhnosti postaviti v vlogo sodnika tiste osebnosti, ki je bil kot edini Slovenec tako sposoben, tako zaveden in tudi tako močan, da je naši najvišji kulturni ustanovi dal življenje, da ji je preskrbel moderno knjižnico, razne institute, Akademijo znanosti in umetnosti in Glasbeno akademijo. Ta mož je naš sedanji prosvetni minister dr. Anton Korošec, ki mu moramo biti vsi Slovenci brez ozira na politično prepričanje hvaležni zato, da nam je priboril najvišja potrdila naše narodne samobitnosti. On in samo on je tisti, ki je priboril Slovincem v Jugoslaviji tak položaj, kakor ga sedaj imamo. Zato je dolžnost vseh zavednih akademikov, da onemogočimo vse tiste elemente, ki bi radi, uživajoč sadove njegovega dela, v službi tujim ideologijam izdajali proti njemu resolucije in proteste. Zlasti tehniki in medicinci, ki mu morajo biti najbolj hvaležni, naj si te besede prav dobro zapomnijo! Ako pa bodo še dolgo šarili s takimi stvarmi, bodo želi vihar, ki jih bo pomedel.

Neprijetne prognoze

Kljub precejšnji razgibanosti komunisti na univerzi niso prav nič preveč veselo in razposajeno razpoloženi. Nova politika Sovjetske zveze jim ne gre v račun in je ne morejo zagovarjati. Vedno še jim je v spominu od Sovjetov zapuščena Češkoslovaška, žalostna usoda slovanske Poljske, ki so ji Sovjeti celo skočili v hrbet, videli so, kako je zaščitnica malih narodov »ščitila« malo Finsko, kako je »zaščitila« baltiške države in podobno. Tudi jim ne gre v račun usoda, ki je zadela najbolj vnete komuniste v tistih državah, kjer je zagospodarila Sovjetija. Prva garnitura komunistov mora povsod pred puškine cevi Sovjetov ali v Sibirijo in to seveda čaka kakor v Španiji in baltiških državah tudi našo garnituro komunistov. Tudi s tistimi komunisti, ki so zbežali iz naše države na »varno«, se je zgodilo isto, ker jih tudi ni več: prvi med prvimi od njih pa deli usodo z menihi in stariimi neupogljivimi mušiki ter drugimi političnimi kaznjenci v taboriščih. Pravijo, da so morali Sovjeti tako ravnati z njimi, ker niso nič prida in da tudi oni, ki so pri nas, niso nič boljši. Sicer pa je prav, da prvi pridejo v »raj« tisti, ki ga najbolj vneto pripravljajo. Vse to tudi našim tovarišem na univerzi ne gre prav v račun, zato so sicer delavni, toda včasih se globoko zamislijo in ne vedo, kaj bi...

ABE korporativizma

V naših dosedanjih razgovorih o korporativizmu smo ostajali pri začetnih splošnih pojmi. Skušali smo kolikor mogoče jasno razmejiti korporativizem od celokupne »družbene ureditve na temeljih prave družbene filozofije«. Pojasnili smo pojem stanu oziroma poklicnega stanu, stroke, družbenega opravila itd. Naznačili smo na kratko korporacijske pristojnosti.

Vse to je seveda premalo, da bi zadostovalo za »splošno izobrazbo« o korporativizmu. Potrebno je vedeti še kaj več o korporacijskih pristojnostih. Nadalje je predvsem treba po poti praktično-sociološkega preučevanja izkristalizirati našo domačo poklicno-stanovsko sestavo. Šele na podlagi takega zanesljivega znanstvenega poznanja naših lastnih korporacijskih osnov bo v zvezi s poznanjem gospodarsko-menjalnih odnošajev mogoče določiti nesporne konkretne vidike za poedine korporacije in druge korporativne in nekorporativne organe.

Naš današnji razgovor o korporativizmu bomo posvetili vprašanju zgodovinske in logične utemeljitve korporativizma.

Gospodarsko življenje se je razvilo

Izza dni resnično vladajočega gospodarskega liberalizma do danes se je družbeno gospodarstvo znatno izpremenilo. Gospodarske panoge so se neverjetno pomnožile, ker se je družbena delitev dela razvila skoraj že v nedogled. Gospodarsko-tehnični postopki so se do skrajnosti mehanizirali in s tem zapletli. Gospodarski odnosi vseh vrst (dobavljanje oziroma menjava surovin, kapitalov, dela, dovršenega blaga, kredita itd.) po večini niso več

odnosi od osebe do osebe, od poedinca do poedinca, temveč od skupine do skupine.

V gospodarskem življenju je nad enostavnim delom prevladala tehnika, nad naravo kapitali in nad osebnimi, oziroma medosebnimi odnosi skupinski oz. medskupinski odnosi. Individualistično preračunani pravni red liberalne države je s tem izgubil svojo družbeno premiso (osnovo).

Novo gospodarsko življenje — nov pravni red

Dočim so zavestni skupinski odnosi, ki so okornejši od poedinskih, v družbenem življenju postali naravna posledica tehničnega in kapitalskega razmaha podjetij ter s tem razširjenja interesnih ploskev, pa je veljavni formalni pravni red še kar naprej životaril in se primenjal na sodiščih, kakor da bi še vedno imel »pod seboj« samogibno poedinsko gospodarsko izživljanje. V kolikor pa je vendar skupinske pojave moral upoštevati, je zanje ostvaril pomanjkljivo utvaro »pravne osebe« zasebnega prava (trgovske družbe, d. d., sindikate itd.).

Korporativizem koncem koncev ni nič drugega kakor težnja po tem, da se poslovni (gospodarski) pravni red prilagodi novi razvojni stvarnosti gospodarskega življenja. Pravo se mora prilagoditi življenju in njegovim zahtevam.

Potrebna popravila

S pravkar označenim načelom pa seveda ni rečeno, da sama družbena gospodarska stvarnost, kakor se je razvila, oz. se razvija mimo veljavnega pravnega reda, ne bi potrebovala korektur. Karteli in trusti, sindikati in družbe, monopoli različnih vrst in

oblik itd. se bodo verjetno vsi po vrsti postopoma morali umakniti naravnost in primernejšim oblikam organiziranega nastopanja gospodarskih činiteljev. Dosedanje oblike organiziranih skupinskih odnosov v gospodarskem življenju so namreč nastale in se razvijale iz perspektiv samo skupinskih koristi brez kakih drugih širših vidikov, ne da bi pravni red imel nanje kak usmerjevalni ali vsaj zadosten nadzorstveni vpliv. Gospodareči ljudje, ki so začutili v sebi gon po gospodarskem združevanju, so se pač okoristili s pravno praznino, ki je na gospodarskem področju zijala, in se okoristili pravne svobode zasebnega prava. Zato so vse omenjene novodobne gospodarske skupinske tvorbe imele značaj zasebnih združenj brez oblastvenih pristojnosti in brez resničnih odgovornosti do cele družbe.

Korporativizem pa gre za velik korak naprej in postavlja pravno načelo javnega oz. oblastvenega značaja korporacij oz. korporativnih organov in načelo njihove obče družbene odgovornosti.

Oblast v družbi pa je treba izvrševati seveda v interesu družbe. Korporacije morajo torej imeti obče koristi pred očmi. Praktično to pomeni, da korporacije svojega monopolnega (samo ena korporacija za vsako panogo oz. vejo) položaja ne smejo uporabljati v zgolj svoje korporacijske koristi. Sicer pa je v korporativnem redu za to itak že po samem bistvu korporativizma poskrbljeno.

Korporacije so namreč tako organizirane oz. razmejene druga od druge, da nobena korporacija ne objema vseh panog in strok od prve, surovine določene vrste do zadnje, trgovine za končne produkte iz te surovine. Taki korporacijski monopoli so praktično izključeni. Zato je vsaka korporacija prisiljena k medkorporacijskim odnosom na več stopnjah svojega proizvodnega oz. pridobitnega kroga. Tako je po sami naravi korporativne dinamike poskrbljeno za gospodarsko smotrenost (ceneno proizvodnjo oz. pridobivanje), ker nobena korporacija ne bo imela interesa na visokih cenah.

Odnosi med podjetjem in delavci

Kar pa se posebej tiče delovnih odnosov, pa daje korporativni red v javnopravnem značaju obeh pogodbenikov in v ustanovi delovnega sodišča poročstvo za pametne odnose med podjetjem in delavci. Delo ni več prepuščeno premoči podjetja oz. kapitala. Podjetje ni več izpostavljeno vedni nevarnosti prekinitve dela. Kadar si namreč stopita nasproti dva enako oborožena (oba sta namreč do iste mere javnopravna), oba sta namreč do iste mere zadovoljni. Če bi eden trdovratno zahteval preveč, bo sodilo delovno sodišče, ako se bo drugi pritožil. Sodišče pa seveda ne more soditi drugače, kakor tako kot narekuje sodbo splošni pojem pravičnosti, opirajoč se na poznanje vseh podatkov, ki so za ureditev delovnih odnosov v določeni panogi iz podjetja potrebni.

*

Korporativizem je torej težnja po skladnosti med življenjem in pravom v gospodarstvu.

Straža opazuje svet

Na predlog številnih naših članov in prijateljev, ki so rekli, da bodo poznejši rodovi, ko bodo listali po starih letnikih »Straže«, v njej pogrešali vsaj kratkega ogledala velikih dogodkov, ki pretresajo svet, bomo odslej uvedli posebno kratko rubriko, v kateri bomo od tedna do tedna objavili najbolj važne dogodke in najbolj pomembne datume, ne da bi vzemali kakšno stališče do njih. To bo naš tedenski film, s katerim bomo razveselili, o tem smo prepričani, ne samo naše znanja željne mlade tovariše, marveč tudi vse »stare bajte«, ki nas radi berejo.

Od 25. novembra do 2. decembra

Nemški bombniki so »coventrizirali« (to je v Nemčiji sedaj izraz za bombardiranje, pri katerih nastopa po več sto bombnikov, ki zmečejo po več sto tisoč kilogramov bomb na določene cilje) Birmingham, Plymouth, Bristol, Southampton in London, in sicer vsako noč po eno mesto. Angleški bombniki so odgovarjali z napadi na Düsseldorf, Köln in Wilhelmshaven.

V Albaniji so Grki zavzeli Podgradec na severnem bojišču, na južnem so prišli do Argirokastra. Italijanska armada pripravlja ofenzivo na tretji obrambni črti.

Pri Sardiniji je bila pomorska bitka. Oba nasprotnika sta objavila uradni poročili, v katerih opisujeta svojo zmago. Po italijanskem poročilu je bila zadeta 1 italijanska ladja, angleških pa 5, po angleškem poročilu pa je bila zadeta 1 angleška ladja in 6 italijanskih. Obe brodovji sta sedaj vsako v svojem oporišču.

Na političnem polju stoji v ospredju Romunija, kjer so legionarji Železne garde v noči od 26. do 27. novembra postrelili in poklali okrog 2000 političnih nasprotnikov, med njimi tri bivše predsednike vlade (Argesanu, Marinescu in Jorga), veliko generalov, ministrov, poslancev. Varnostno službo v Romuniji je sedaj prevzela nemška armada.

V Bolgariji je bil pomemben obisk sovjetskega odposlanca Soboljeva pri kralju Borisu. Časopisje je razlagalo, da so Sovjeti sporočili Bolgarom, da na obalah Črnega morja in pri Dardanelah ne želijo vojne, a da jih drugo na Balkanu nič ne zanima. Bolgarska nervoznost je potem ponehala, napetost je popustila in od vseh strani so se oglasila zatrditvanja, da miru na Balkanu nihče ni maral motiti.

Dne 1. decembra je naš knez namestnik imel odmevajoč govor, v katerem je dejal, da hočemo »mir, prijateljstvo in sodelovanje z vsemi narodi, ki spoštujejo našo državno neodotakljivost in neodvisnost«, s čimer je označena smer naše zunanje politike.

V Tokiu so dne 29. novembra podpisali pakt o trozvezi med Japonsko, Mandžukuum in Vančinvejevo kitajsko vlado v Nankingu. To je jedro »novega reda v vzhodni Aziji«. Amerika je odgovorila s posojilom 8 milijard dolarjev kitajski vladi maršala Čangkajseka.

Francoski maršal Petain je imel dne 30. novembra govor o usodi 70.000 Francozov, ki so se morali izseliti iz Lorene, o kateri je istega dne gauleiter Bürckel dejal, da pripada končnoveljavno spet Nemčiji.

Atentat na univerzno avtonomijo

Kdo je napravil iz univerzne avtonomije problem?

V začetku letošnjega akademskega leta je bilo v ospredju vprašanje univerzne avtonomije. Največ so o njej govorili tisti, ki so iz nje prav za prav napravili problem. Belgrajski komunistični plačanci so bili tisti, ki so dolga leta izrabljali svobodna akademska tla za svoje protidržavne akcije, tako da je bil človek mnogokrat v dvomu, ali je še to jugoslovanska državna univerza ali pa eks-teritorialni vzgojni institut kominterne. Saj so komunistični vlastodržci na belgrajski univerzi postopali z ostalimi slušatelji, pa tudi z njim nasprotnimi profesorji po svetlih zgledih iz Sovjetije. Nujno je, da mora ob takih razmerah nastopiti oblast, da vrne univerzi njen pravi avtonomni značaj.

Tudi na slovenski univerzi je skušal naraščaj kominterne zapeljati akademsko mladino v te kalne vode, toda zdravi čut slovenske akademske mladine se ni pustil prevarati. Resolucije zadnjih tednov so dovolj odločno povedale vsej javnosti naše stališče, ki ga je ta z odobravanjem sprejela.

Zopet imamo opraviti z komunistično akcijo, ki kaže vso breznačelnost in perfidnost svojih očetov in je odkrit napad na univerzno avtonomijo.

Tudi pri nas komunisti!

Na medicini zbirajo komunisti podpise za ustanovitev akademske podružnice Društva prijateljev SSSR! Sedaj so pokazali svoj pravi obraz!

Letošnjo jesen smo imeli opraviti z nekaterimi osamljenimi akcijami starih in preizkušenih komunistov, da bi ustanovili Društvo prijateljev SSSR, toda oblast jim je njihove prošnje zavrnila,

ker so ta društva imela politične namene in bi jim ohlapna formulacija osnutkov pravil dajala legalno možnost širjenja komunizma pri nas. To bi bile torej prave podružnice kominterne in naši medicinci torej hočejo ustanoviti njeno akademsko filialko!

Mnogokrat so poudarjali odgovorni oblastveni činitelji protidržavnost komunizma, ki je pri nas zakonito prepovedan, v kateri koli obliki bi se pojavil! In medicinci hočejo v zvezi s »tovarišči« z ostalih fakultet ustanoviti pod zaščito univerzne avtonomije tako protidržavno organizacijo.

Ti dosednji »borci« za avtonomijo, za katero so do sedaj z vso svojo priznano žonglersko spretnostjo junaško lomili kopja, so se izdali za njene grobarje!

In to smo mi vedno trdili.

Prepričani smo, da vsi zavedni akademiki slovenske univerze ne bodo šli na lim, ampak bodo odločno nastopili za obrambo pravih študentskih pravic in svoboščin, ki jih ti sužnji »proletarske« diktature rušijo!

Pa tudi oblast mora storiti svoje. Ob tej priliki znova poudarjamo, da mora oblast v naprej preprečiti take podružnice tiste ljudske fronte, ki je upropastila velesilo Francijo in da zato izda ustrezna zakonska določila, vsa akademska mladina, ki resnično ljubi svoj narod in našo državo, jo bo podprla!

Proslava 1. decembra na univerzi

Naša mlada narodna država, sen in koprnenje naših najboljših duhov v preteklosti obhaja svojo dvaindvajsetletnico ustanovitve.

Dvaindvajset svobodnih let je za nami in vsaka izmed teh obletnic nas je z novo vezjo še trdneje navezala na domovino. Ponosni smo, da smo v svoji državi in prvi december je naš praznik. Je praznik vsega slovenskega naroda, posebno se pa zaveda mladina pomembnosti tega dneva. Na prvi december gre vsak zaveden katoliški Slovenec v svojo notranjost in se vpraša: Ali sem vreden sin svoje domovine, ali ji pravilno služim s svojim delom in mišljenjem.

V naših srcih zagori še z večjim plamenom ogenj domovinske ljubezni, ljubezni do narodne dinastije, slovenskega naroda in jugoslovanske države. Te tri vrednote nam sestavljajo harmonično celoto, nad katero naj izliva bogate in obilne milosti, ki daje vsem stvarjem življenje in vrednost.

Viden izraz našega čustvovanja je bila proslava državnega praznika na univerzi, ki ga je priredila za vse akademike Aleksandrove univerze Akademska zveza.

Zborovanje se je pričelo ob polni zbornični dvorani s petjem državne himne. Predsednik tov. Sojer je pozdravil zastopnike univerznih oblasti in vse navzoče akademike.

Spregovoril je tov. Jan Lovro, ki je v lepih besedah izrazil čustva in mišljenje slovenske akademske mladine ob prazniku Zedinjenja.

Tov. Pavčnik je s pravilnim čutom zanosno recitiral Župančičevo »Našo besedo«.

Ob koncu je vsa dvorana zapela himno Hej Slovani in razšli smo se na svoje domove s svetlim plamenom v srcih, ki bo gorel v nas za našo svobodno Jugoslavijo.

Iz govora tov. Jana

Zato danes v tem kritičnem in negotovem času, ob spominu na 1. december leta 1918 in ob spominu na ustavno listino naše narodne svobode, tesno združeni okoli prestola našega mladega kralja in ob vodstvu kneza namestnika, ponavljamo sveto obljubo in trden sklep naše neomajne zvestobe in vdanosti našemu kraljevskemu domu in Jugoslaviji.

Naj živi kralj Peter II.!

Naj živi naša svobodna in neokrnjena Jugoslavija!

Praznik zedinjenja v Cirilovem domu

Okrog oltarja sv. Cirila in Metoda v prenovljeni kapeli Cirilovega doma se je slovanskim množicam, ki obdajajo njuno podobo, pridružila tudi akademska družina Cirilovcev, da v pravem slovanskem okolju proslavi naš državni praznik. Akademiki Cirilovega doma se zavedamo, da je Jugoslavija naša prva slovanska stvarnost, da je to naša svobodna domovina, ki je šele omogočila slovenskemu narodu, da zaživi pravo in neokrnjeno nacionalno življenje. Zavedamo se pa, da je Bog tisti, ki daje narodom in državam življenje in moč, zato smo na ta dan poprosili Boga, da z naklonjenim očesom zre na našo domovino.

Posebno slovesen poudarek je dal tej priliki slovenski ban g. dr. Marko Natlačen z gospo soprogo, ki sta z veseljem prišla med nas in s tem zopet znova pokazala, da je njuno

srce pri mladini, ki jo vedno široko-grudno podpirata pri njenih dobrih stremljenjih.

Službo božjo je daroval ob 7 g. vodja Cirilovega doma, ki nam je v svojem nagovoru pokazal resnobo adventnega časa in pomembnost vestnega strokovnega študija v čast Boгу in prid domovini. Ob zaključku nas je pozval k goreči molitvi za domovino.

Akademiki smo sprejeli sv. obhajilo v ta namen, da bi nam Bog dal pravilno pojmovanje domovinskih dolžnosti in da bi naklonil naši svobodni domovini lepo prihodnost.

Po službi božji je bil skupen zajtrk, ki sta se ga udeležila tudi gospod ban s soprogo. Tov. Kalan se jima je pri mizi zahvalil za obisk ter ju zagotovil, da bomo skušali biti tudi vredni te njune blagohotne naklonjenosti.

Cirilovec.

Oltar v slovanski kapeli Cirilovega akademskega doma, ki jo je prenovil g. Tone Kralj

„Brucovski“ večeri

Ti večeri niso nič pristno našega, ampak so prevzeti od drugod. Dejansko naj značijo sprejem novincev-akademikov v stanovsko skupnost iste stroke. Izoblikovale so se neke šege, ki se razlikujejo od fakultete do fakultete. Prireditelj naj bi združila novince, starejše akademike in profesorje v duhu stanovske skupnosti in plemenitega tovarišstva. Gotovo je to ostanek akademskih korporacij iz prejšnjih stoletij, ko so profesorji in akademiki bili družabno, stanovsko ožje povezani kot danes. Ako naj izrazijo »brucovski« večeri to stanovsko skupnost in to v obliki vsele družabne prireditve, je treba to zelo odobravati.

Naši »brucovski« večeri pa deloma ne potekajo na tej visoki ravni, ampak padejo na obžalovanja vredno nižino.

O letošnjem brucovskem večeru medicincev imamo poročila, ki nas naravnost prese-nečajo.

Izpraševalna komisija akademikov se je gibala pri svojih vprašanjih večinoma v takih sferah, da so dekleta novinke in fantje novinci morali zardevati. Ali mora res biti poltenost najbolj mikaven predmet in najvišji ideal teh brezobraznih in nesramnih medicinskih vprašanj? Ali mora ob taki priliki domišljija medicincev res dobesedno brskati po blatu? Še bolj nas je presenetilo, da so bili izpraševalci iz vse drugega kroga kot recimo levičarskega! Sram naj jih bo! V imenu najosnovnejše človeške dostojnosti moramo to obsoditi. Krona vsemu pa je bilo obnašanje nekega profesorja, ki se je vedel, kot bi bil na tekmovanju poljubovanja! Tako torej vzgaja ta profesor slušateljce!

Ali ne bi kazalo pri taki priliki govoriti o vzvišenosti človeškega telesa, ki je plemenito orodje vsega kulturnega udejstvovanja človeka in njegovih kreposti, s katerimi si duh pokori to telo, da je uslužno orodje višjih plemenitejših teženj duše? Ali je res naša medicinska generacija tako oddaljena od Boga, da se noče spomniti, da je telo tempelj svetega Duha? Če bi sodili po teh izgredivih na »brucovskem« večeru, bi morali res misliti, da je medicinska veda najbolj zmaterializirana. Tudi o »brucovskem« večeru kemikov se širijo čudne vesti...

Katoliške šole v Franciji. Katoliške šole v Franciji in sicer ljudske, srednje in visoke, so imele lansko leto 1,225.319 učencev in učenk. Višjo izobrazbo daje pet katoliških visokih šol, na katerih predava 400 profesorjev. Nekateri imajo svetovni sloves. Slušatelj je 4219. Poleg tega je še bilo 571 moških in 338 ženskih gimnazij s 13.000 profesorji in 16.000 dijakinjami in dijakami. Ljudskih šol je bilo vsega 10.578 z 1,161.100 učenci in učenkami. Te številke nam jasno govorijo, koliko so francoski katoličani žrtvovali za svoje šolstvo, če pomislimo, da so ga morali sami vzdrževati.

V Španiji je bilo prirejenih v poslednjem času več velikih romanj k cerkvi »Madonna del Pilar« v Saragossi. Nadškof Antonio Garcia y Garcia je pripeljal posebno romanje železničarjev iz Valladolida in Valencije, v Toledo pa se je v znak priprave za romanje v Saragoso zbralo 4000 vernikov v podzemskih prostorih trdnjave Alcazar, kjer se je vršila tudi sv. maša.

Univerza

IX. redni sestanek AK Straže

Petkovi sestanki AK Straže so vidni plovci klubovega dela, dajejo članstvu radikalno katoliško miselnost, so pa tudi slovesni dnevi v vsakdanjem življenju Stražarja.

Ta sestanek je bil v znamenju obiska prevzvišenega škofa ljubljanskega g. dr. Rožmana. Kot ob vseh sestankih je tudi sedaj napolnilo članstvo prostorno dvorano, med nami pa so bili tudi starešine, ki hočejo nadaljevati tradicijo iz svojih akademskih let.

Z molitvijo smo pričeli tudi ta sestanek, nato je predsednik pozdravil Prevzvišenega z lepim nagovorom, v katerem mu je izrazil sinovsko vdanost in spoštovanje Stražarjev.

Naš vokalni kvintet je ubrano zapel venček slovenskih narodnih.

Tovariš Zakrajšek je v proslavo državnega praznika prebral naslednjo spominsko besedo:

Ko je 16. okt. 1918 cesar Karel izdal svoj manifest, v katerem predlaga, da naj se Avstrija pretvori v federativno državo, je Narodno Veče v Zagrebu pod predsedstvom dr. A. Korošca dne 19. okt. izdalo drug manifest, v katerem izjavlja, da prevzame v svoje roke vodstvo narodne politike in zahteva zedinjenje celokupnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem etnografskem ozemlju brez ozira na katere koli pokrajinske in državne meje v eno državo.

Da bi se združenje avstrijskih Jugoslovancev s Srbijo manifestiralo tudi v zunanem svetu, se je podal načelnik Narodnega Veča, dr. A. Korošec v začetku novembra v Ženevo in je stopil tam v stik s Pašičem in dr. Trumbičem. Ti zastopniki treh jugoslov. narodov so sklenili 8. nov. ženevski pakt, s katerim so na slovesen način in pred celim svetom proglasili zedinjenje teh narodov v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Podpisali so za Slovence dr. A. Korošec, za Hrvate dr. A. Trumbić, za Srbe Nikola Pašić. Narodno Veče v Zagrebu pa je proglasilo 19. nov. 1918 »neodvisno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev stare Avstroogrške monarhije«.

V seji dne 24. nov. je sklenilo Veče proglasiti zedinjenje te države s Srbijo in Črno goro v eno samo državo.

Posebno poslanstvo Narodn. Veča je izročilo dne 1. dec. regentu Aleksandru adresu, v kateri mu sporoči sklep, da izroči Narod. Veče vlado države Srbov, Hrvatov in Slovencev avstroogrške monarhije kralju Petru, oz. regentu in izrazi željo, da se ustvari ena sama skupna vlada in eden parlament za vso Jugoslavijo.

V svojem slovesnem odgovoru je regent Aleksander proglasil zedinjenje s sledečimi besedami: V imenu Njega Veličanstva kralja Petra, razlašam zedinjenje Srbije s provincami neodvisne države Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Nato je povzel besedo Prevzvišeni, ki je takoj v začetku svojega govora poudaril da je prišel med nas kot svoje sinove, katerim kot oče govori odkrito kar vidi dobrega in slabega med nami. Posebno nam je priporočil, da naj imamo v vseh svojih odnosih do soljudi primerno spoštovanje, ki naj preveva našo pisano in govorno besedo.

Prevzvišeni nam je pojasnil svoje poglede

tudi na razvoj katoliških akademskih društev. Prisrčno in lepo je razvil misli o našem odnosu do ženstva pred zakonom in v zakonu. Spregovoril nam je tudi o spoštovanju do bližnjega.

Stražarji tudi posvečamo pozornost naši univerzi, posebno pa gibanjem med akademsko mladino. Tov. Kalan je podal splošen pregled o stanju nazornih skupin na univerzi, karakteriziral njihove akcije in zadržanje ob različnih prilikah. Na to so tovariši nanizali poročila o razmerah na svojih fakultetah. Razvila se je debata, posebno z ozirom na tehniško fakulteto. Treba bo odločnega nastopa, da postane tehnika res strokovno izobraževališče, ki ga po zaslugi slovenskega voditelja dr. Korošca, vlada posebno podpira, mu gradi institute in laboratorije, ne pa šola za komunistične prevratneže.

Občni zbor DSFF je sprejel važne resolucije

V soboto, dne 30. novembra je bil občni zbor DSFF, ki je kot skupščina bodočih vzgojiteljev slovenske srednješolske mladine zavezal svoje stališče tudi do najvažnejših sedanjih univerzskih vprašanj. Sprejete so bile resolucije, ki kažejo, da naši filozofi pravilno pojmujejo svoje dolžnosti do slovenskega naroda in naše države.

Občni zbor je potekal v znamenju prepričevalne premoči, tako intelektualne, kakor tudi številčne, slovenskih katoliških akademikov. Boj se je vršil med katoliškimi akademiki ter pristaši nosilke nasprotne liste tovarišice Žive Kraigherjeve.

Občni zbor je pričel lanski predsednik; po običajnih formalnostih so sledila poročila odbornikov. Na koncu je poročal tov. predsednik, ki je podal pregled vsega društvenega dela preteklem letu. Posebno pozornost so izzvala predsednikova izvajanja o »strokovnem« zadržanju tovariša tajnika, bivšega nosilca levičarske liste.

Ta »strokoborec« je menil, da je v odboru strokovnega društva zato, da skuša pridobiti odbor za predloge, ki jih je kopiral po belgrajskih »strokoborcih« iz proslulega »Akcijskega odbora«. (Predlog, da pošlje DSFF v zvezi z medicinskimi »strokoborci« delegata na znani lanski komunistični mirovni kongres v Beograd in še drugi.) Strokovno delo je pa »tovariško« prepustil predsedniku, ki je reševal dopise.

Pri samostojnih predlogih, ki so vedno namenjeni za resne in pereče strokovne, pa tudi splošno akademske in javne probleme, nas je pa izredno presenetila nova bojna taktika naših komunistov.

V prvo bojno linijo za »študentovske pravice, svobodo znanosti in univerzitetno avtonomijo« so to pot poslali svoje zastopnice nežnega spola, ki so jih seveda prej oborožili iz svojega neizčrpnega arzenala demagoških fraz in lažnih gesel.

Deklamirale so o avtonomiji, svobodi znanosti, o funkcijah preminule AA, ki jih naj prevzame DSFF, posebno so pa bile zaskrbljene zaradi denarja, ki je namenjen za ustanovitev akademske menze, pa leži trenutno neizrabljen. Realnih predlogov za rešitev pa niso podale in je bilo vse njihovo prizadevanje zaman.

Sledile so volitve novega odbora. Šele se

daj se je popolnoma razgalila neznatnost nasprotnikov na filozofski fakulteti.

Lista slovenskih katoliških akademikov je dobila 86 glasov.

Lista tov. Žive Kraigherjeve (levičarska) je dobila 30 glasov.

Za predsednika je bil izvoljen tov. Mahnič Janez, član AK Straže.

Po tako krasno uspelih volitvah so sledile slbčajnsoti. Šele sedaj je občni zbor dobil sliko pravega akademskega zborovanja. Tov. France Novak je predlagal tri izjave, ki predstavljajo mišljenje ogromne večine filozofov Aleksandrove univerze. Najprej je bilo predlagano pozdravno pismo, ki izraža čestitke Družbi sv. Mohorja v Celju ob njeni 80 letnici ustanovitve.

I.

Akademiki-filozofi univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, kot bodoči vzgojitelji slovenske srednješolske mladine, zbrani na svojem rednem letnem občnem zboru, pošiljamo Družbi sv. Mohorja ob 80-letnici njenega obstoja in plodovitega dela za omiko slovenskega ljudstva svoje iskrene čestitke in tople pozdrave z željo, da bi Družba tudi za naprej izvrševala svojo veliko nalogo z istim uspehom in zagonom, kot preteklih 80 let.

Zavedamo se namreč predobro, kaj pomeni dobra in cenena knjiga za vsak narod, za njegovo kulturno rast in pomembnost v svetu, zato kličemo:

Naj živi, naj raste, naj prospeva najstarejša slovenska književna družba, Družba svetega Mohorja v Celju!

II.

Akademiki-filozofi, zbrani na občnem zboru Društva slušateljev filozofske fakultete na Univerzi kralja Aleksandra v Ljubljani z ogorčenjem protestiramo proti terorju komunistov na belgrajski univerzi, katerega hočejo zanesti tudi na našo slovensko univerzo. Protestiramo proti vsakim štrajkom in motnjam rednega znanstvenega dela v institutih, v laboratorijih in seminarjih.

Izrekamo g. prosvetnemu ministru dr. Antonu Korošču popolno zaupanje v njegovi borbi za vzpostavitev reda in miru na jugoslovanskih univerzah.

Hočemo izpolniti nado, ki jih stavita v nas naš narod in naš dom. Hočemo reda in dela!

III.

Slovenski akademiki smo se v svoji borbi proti nesocialnim šolninam sklicevali na druge države, med njimi tudi na Sovjetsko zvezo, kjer šolnin ni. Z žalostjo smo sedaj zvedeli, da so bile v Sovjetski zvezi vpeljane visoke šolnine, ki bodo zlasti revnejšim akademikom, ki so gotovo tudi v Sovjetski zvezi v večini, otežkočile, mnogim pa sploh onemogočile študij. Zato se slovenski akademiki, zbrani na občnem zboru Društva slušateljev filozofske fakultete, obračamo

da uvede zopet stari red brez šolnin, sovjetskim tovarišem akademikom pa nudimo s to izjavo proti visokim šolninam prijateljsko solidarnost in moralno podporo.

Zanimivo je bilo obnašanje tiste peščice levičarjev in njihovih bojevnic, ki so videle, da je bil njihov trud, ki so ga vložile v guljenje deklamacij, zaman. Proti niso mogli storiti ničesar, tudi jim je zato primanjkovalo poguma. Pri vdanostnem pismu Mohorjevi družbi so se

naredili tako, kot da jih to nič ne briga, pri zaupnici prosvetnemu ministru dr. Korošču so skušali izraziti svoje negodovanje s šibkim mrmranjem, ki pa je brez sledu utonilo v splošnem aplavzu, pri izjavi o šolninah in moralni pomoči ruskim akademikom pa so se jim zarisale trpke poteze na obraze.

Komunistična frakcija je doživela nov polom, ki kaže, da je resna akademska mladina spregledala njihove trojanske fraze in da je slovenska univerza že dovolj trdna in zdrava, da izloči bacile tuje komunistične propagande.

Akademiki so počastili sv. Frančiška Ksaverija, velikega misijonarja

V nedeljo, 1. decembra popoldne je šla skupina akademikov v Groblje, ki so si ogledali pod vodstvom gosp. Trontelja misijonsko tiskarno; potem so imeli misijonsko zborovanje, na katerem je tov. Ošljaj orisal v kratkih potezah življenje sv. Frančiška Ksaverija. — Duh. vodja je govoril o misijonskem delu in je poudaril, da je sv. Frančišek izpreobrnil v 10. letih 700.000 poganov, po nekem poročilu celo en milijon. Ako bi jih bil izpreobrnil samo 100.000, bi bil brez dvoma pravi moralni čudež. Danes je 20.000 misijonarjev med pogani in če bi vsak izmed njih izpreobrnil v 10. letih 100.000 nevernikov, bi to znašalo 2 milijardi nevernikov — in ves misijonski problem bi bil rešen!

Kaj je skrivnost uspehov sv. Frančiška? Ne učenost, ne zgolj socialno-dobrodelno delovanje, ne zgolj moč osebnosti in dar govornišтва, ne zaslomba državne oblasti, ampak njegova izredna svetost, molitev, združenost z Bogom.

Bil je akademik v Parizu, ko ga je v živo zadela beseda tovariša Ignacija: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, na duši pa škodo trpi.«

Akademiki so dolžni moliti za misijone in se zanje nekoliko zanimati; zato naj misijonsko društvo Baraga znova zaživi.

G. Ladislav Lenček nam je prikazal misijonsko dejstvom slovenskega naroda. Zdaj imamo 15 misijonarjev duhovnikov, 19 bratov in nad 40 sester v misijonih. — Po sestankih smo opravili v cerkvi pobožnost za misijone.

Društvo katoliških učiteljev in vzgojiteljev v Argentini je imelo pred kratkim svoje drugo letno zborovanje v mestu Santa Fé. Kongres je izdelal zakonski načrt »za organsko vzgojo šolske mladine«. V tem načrtu je prikazano medsebojno sodelovanje vseh vzgojnih faktorjev: doma, šole in cerkve, nato pa se prikazujejo taki tipi šol, ki bi najbolj odgovarjali novim vzgojnim metodam.

Kdor hoče poznati sodobne gospodarske probleme, mu priporočamo, da si nabavi pomembno knjigo dr. Cirila Žebota:

„Korporativno narodno gospodarstvo“

Založila Mohorjeva družba